

ADVIES Nr 38 / 2002 van 16 september 2002

O. Ref. : 10 / A / 2002 / 029 / 023

BETREFT : Advies uit eigen beweging betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van minderjarigen op Internet.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verslag van de Voorzitter,

Brengt uit eigen beweging, op 16 september 2002, het volgende advies uit :

I. DE SPECIFIEKE SITUATIE VAN MINDERJARIGEN OP INTERNET:

Een onevenwichtige verhouding

Het internet is een communicatiemiddel dat, vergeleken met andere communicatiemiddelen, de verspreiding en toegang tot informatie vrijuit en op wereldschaal bevordert. Een dergelijke verspreiding kan gemakkelijk een verlies van zeggenschap van het individu over de gegevens die hij online meedeelt, met zich meebrengen.

Heel wat personen kunnen zich niet voorstellen dat, wanneer zij online persoonlijke informatie meedelen, deze gegevens talrijke keren opnieuw kunnen worden gebruikt. Deze vaststelling geldt echter nog meer wanneer kinderen op het internet surfen.

Een kind bevindt zich in een zwakke positie wanneer het met derden in contact treedt via internet : het is beïnvloedbaarder dan een volwassene, minder wantrouwig en het kent allicht zijn rechten niet.

De wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer¹ maakt geen onderscheid tussen de bescherming van persoonsgegevens van kinderen en die van volwassenen.

Een aantal van deze artikelen laat evenwel ruimte voor beoordeling en vergt van diegene die ze toepast dat hij de rechten en belangen van de aanwezige partijen tegen elkaar afweegt (diegene die verzamelt, en diegene waarvan de gegevens worden verwerkt).

Wanneer men persoonsgegevens van kinderen op het internet verwerkt, komt het er dus op aan de wet te interpreteren met in het achterhoofd het bestaande onevenwicht, die de relatie kenmerkt tussen de verantwoordelijke voor de verwerking en het subject van de gegevens. Deze interpretatie vertaalt zich dan in het bijzonder door een strikte toepassing van de volgende principes : De transparantie van de informatie verstrekt aan het kind, de rechtschapenheid van de inzameling, en een strikte beperking van het soort ingezamelde gegevens.

Deze verschillende principes zijn nadrukkelijk omschreven in punt II van dit advies.

De leeftijdsbeperking

Zo het Burgerlijk wetboek² de minderjarige definieert als de persoon van het mannelijke of vrouwelijke geslacht die de volle leeftijd van 18 jaren nog niet heeft bereikt, laat men in het algemeen een gradatie toe in bescherming van de minderjarige. Zo is deze bescherming versterkt tijdens de eerste levensjaren om daarna af te zwakken wanneer de minderjarige de leeftijd van 18 jaar nadert.

Wanneer de minderjarige evolueert van de kind-fase naar adolescentie (leeftijd tussen 13 en 16 jaar), worden bepaalde aspecten van bescherming afgezwakt. Zodoende zijn de regels betreffende televisieprogramma's voor kinderen bestemd voor minderjarigen onder de 12 jaar, en de regelgeving ter bescherming betreffende speelgoed bepaald voor minderjarigen onder de 14 jaar. Vanaf de leeftijd van 16 jaar kan de minderjarige geld afhalen van zijn spaarrekening, toegang hebben tot bepaalde soorten films, alcoholische dranken verbruiken in café's of met een bromfiets rijden. Hij kan eveneens bepaalde belangen betreffende zijn persoonlijk statuut bij justitie³ verdedigen. Daarentegen kan hij in principe⁴ maar verbintenissen aangaan en ten volle zijn rechten uitoefenen vanaf de leeftijd van 18 jaar.

---

¹ Wet van 8 december 1992 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, hierna "de wet" genoemd.

² Artikel 388 BW

³ Zoals de vaststelling van zijn afstamming overgaan tot een vordering tot inroeping van staat.

⁴ Met enkele uitzonderingen, in het bijzonder in het kader van het arbeidsrecht.

Deze overgangperiode steunt in het bijzonder op het onderscheidingsvermogen van het kind. Hoewel dit criterium kan variëren naargelang de praktische en juridische context, wordt deze niettemin meestal gesitueerd op een leeftijd tussen 12 en 14 jaar⁵.

Ten opzichte van dit criterium en rekening houdend met de specifieke context van het internet, is de Commissie van mening dat voor de minderjarige, en meer specifiek het kind dat nog niet over voldoende onderscheidingsvermogen beschikt, een bijzondere bescherming noodzakelijk is ten opzichte van de toepassing van de wet betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

II. TOEPASSING VAN DE PRINCIPES VAN DE WET:

A. De sites bestemd voor kinderen :

De verantwoordelijken voor dit type van site richten zich tot een specifiek publiek. Indien de presentatie en de doelstellingen van de site dienovereenkomstig aangepast zijn (kleuren, grootte van de letters, redactiestijl, aanbieden van spelen, ...), dan moeten ook de juridische en ethische aspecten verbonden aan de inhoud van de site bevattelijk zijn rekeninghoudend met de perceptie van de minderjarigen.

Meerdere principes vragen dan ook om een specifieke toepassing, zodat elke verwerking van persoonsgegevens betreffende minderjarigen op een wettige manier kan gebeuren.

➤ Te vermelden informatie (principe van transparantie)

Artikel 9 van de wet voorziet dat elke verantwoordelijke verplicht is om aan de persoon van wie de gegevens worden ingezameld, verschillende inlichtingen te verstrekken :

- a) De naam en het adres van de verantwoordelijke voor de verwerking en, in voorkomend geval, van diens vertegenwoordiger ;
- b) De doeleinden van de verwerking;
- c) Het bestaan van een recht om zich op verzoek en kosteloos tegen de voorgenomen verwerking van hem betreffende persoonsgegevens te verzetten, indien de verwerking verricht wordt met het oog op direct marketing;
- d) Ander bijkomende informatie, met name :
  - de ontvangers of de categorieën van ontvangers van de gegevens,
  - het al dan niet verplichte karakter van het antwoord en de eventuele gevolgen van niet-beantwoording,
  - het bestaan van een recht op toegang en op verbetering van de persoonsgegevens die op hem betrekking hebben; (...)

Deze informatie moet worden medegedeeld en aangepast zijn aan de leeftijd van diegene voor wie de informatie bestemd is : de formulering moet eenvoudig en toegankelijk zijn, de verantwoordelijke moet een directe stijl gebruiken waarbij hij zich persoonlijk tot de minderjarige richt.

Aldus moet de verantwoordelijke van de site zich op een duidelijke manier voorstellen, zijn adres opgeven en aangeven op welke wijze de minderjarige meer informatie over hem kan

---

⁵ Dit is ondermeer het geval in Spanje (De gedragscode van de Spaanse vereniging voor elektronische handel betreffende de bescherming van gegevens op internet, voorziet in bepalingen die minderjarigen jonger dan 13 jaar beschermen), in de Verenigde Staten (de tekst betreffende Children On-line Privacy Protection Act van 21 oktober 1998 neemt als criterium de leeftijd van 13 jaar), en in Duitsland (hier is de referentie de leeftijd van 14 jaar : wet tot regeling van de verspreiding van geschriften en media met een inhoud die schadelijk is voor kinderen – Gesetz über die Verbreitung jugendgefährdender Schriften und Medieninhalte, GJSM, 12 juli 1985).

bekomen (e-mailadres en fysiek adres); hij moet aangeven waarom bepaalde persoonlijke informatie over de minderjarige voor hem noodzakelijk is, en nadrukkelijk meedelen dat de minderjarige te allen tijde zeggenschap behoudt over deze informatie : de minderjarige kan steeds beslissen om niet meer deel te nemen of zijn abonnement op de site te laten schrappen (forum, newsletter,...), of de minderjarige kan op een eenvoudige wijze aan de verantwoordelijke om een verbetering of opheffing van zijn gegevens verzoeken.

De minderjarige zou overigens moeten aangemoedigd worden zijn ouders in te lichten over zijn online-activiteiten, hen te laten deelnemen aan deze activiteiten en hun mening te vragen vooraleer persoonlijke gegevens door te sturen.

Er zou op de eerste pagina van de site en op de pagina's waar gegevens worden ingezameld, een bijlage kunnen worden toegevoegd bestemd voor de ouders, teneinde hen in te lichten over het gevoerde beleid van de site inzake verwerking van persoonsgegevens.

➤ **Het principe van de noodzakelijkheid⁶**

De sites die bestemd zijn voor minderjarigen zouden enkel maar mogen overgaan tot een inzameling van gegevens in een beperkt aantal gevallen en enkel wanneer deze inzameling strikt nodig is voor het nagestreefde doeleinde : het onderscheid dat soms wordt gemaakt bij gangbare formulieren bestemd voor volwassenen, tussen "noodzakelijke" informatie en "facultatieve" informatie kan niet toegepast worden bij de inzameling van gegevens bij minderjarigen.

De gegevens die een directe identificatie mogelijk maken van de minderjarige, zoals zijn familienaam, zijn adres, zijn telefoonnummer, zijn foto of de naam van zijn school, zouden in principe niet moeten worden ingezameld.

Zodoende :

Wanneer aan de minderjarige wordt voorgesteld zijn e-mail adres op te geven, zou de verwervingsprocedure geen gegevens mogen bevatten die leiden tot een directe identificatie. De minderjarige zou bovendien moeten worden aangeraden om in zijn e-mailadres niet zijn echte naam te vermelden maar daarentegen, bij voorkeur, gebruik te maken van een ludiek of fantasierijk pseudoniem.

Wanneer de site een discussieforum aanbiedt, is er een minimum aan persoonlijke gegevens nodig in het kader van de inschrijvingsprocedure. Deze informatie moet beperkt blijven (e-mailadres, pseudoniem). Men moet bovendien de aandacht van de minderjarige vestigen op het feit dat hij moet vermijden te persoonlijke informatie vrij te geven (zoals zijn echte naam en adres) op een site die voor iedereen toegankelijk is, om de risico's van een wilde inzameling van gepubliceerde gegevens door derden te vermijden (illegale inzameling wel te verstaan).

Evenzo moet de verantwoordelijke voor de verwerking, die een abonnement voor een nieuwsbrief aanbiedt, enkel die informatie inzamelen die hem toelaat de brief elektronisch toe te sturen : e-mailadres en eventueel de leeftijd (maar geen exacte geboortedatum) moeten volstaan. De familienaam, het adres of het telefoonnummer van de minderjarige zijn niet noodzakelijk en moeten niet opgenomen worden in het formulier.

Bij deze verschillende hypotheses gaat het er niet om dat de minderjarige wordt aangemoedigd foute informatie te geven, zoals bijvoorbeeld een valse identiteit die wordt voorgesteld als de echte identiteit, maar om de voorrang te geven aan de samenstelling van een weinig gedetailleerd profiel dat strikt overeenstemt met datgene wat nodig is voor het online gebruik van de dienstverlening.

---

⁶ Artikel 4, § 3 van de wet.

De gegevens die in een specifieke context werden ingezameld, kunnen in geen geval gebruikt worden voor andere doeleinden dan deze waarvoor ze werden ingezameld en die werden aangekondigd in het kader van de informatieverplichting.

Met het oog op de bescherming van de minderjarigen zouden ze daarenboven niet mogen worden doorgegeven aan derden.

➤ **Het rechtmatigheids- en wettigheidsprincipe⁷**

De beïnvloedbaarheid van de minderjarige is een doorslaggevend element bij de toepassing van het wettigheids- en rechtmatigheidsprincipe bij het verwerken van gegevens.

In het algemeen wordt elke inzameling voor marketingdoeleinden van gegevens van minderjarigen, die de leeftijd van onderscheidingsvermogen nog niet bereikt hebben, beschouwd als onwettig.

Het is eveneens duidelijk onrechtmatig en ongeoorloofd om via een minderjarige gegevens in te zamelen over zijn entourage, zoals bijvoorbeeld de interessevelden of consumptiegewoontes van zijn familieleden.

Idem voor elke gegevensinzameling die zou worden verricht via een spel of een geschenk.

Sommige categorieën van persoonsgegevens, die beschouwd worden als gevoelige gegevens, worden opgesomd in de artikelen 6 en 7 van de wet en zijn het voorwerp van een specifieke bescherming.

Wat betreft de minderjarigen, zou het in het bijzonder kunnen gaan over gegevens die de raciale of etnische afkomst onthullen (vragen met betrekking tot de huidskleur, land van herkomst), de godsdienst of de levensbeschouwelijke overtuiging, gegevens met betrekking tot het seksuele leven, of gegevens met betrekking tot de gezondheid.

De wet verbiedt de verwerking van dergelijke gegevens, behoudens in een beperkt aantal opgesomde gevallen.

Krachtens de wet kan in principe geen enkel gevoelig gegeven ingezameld worden bij minderjarigen die de leeftijd van onderscheidingsvermogen nog niet hebben bereikt. In sommige specifieke gevallen waar het doorgeven van gezondheidsgegevens van de minderjarige via het internet noodzakelijk is, zou de verwerking enkel moeten kunnen gebeuren mits ouderlijke toestemming, en wel te verstaan onder voorbehoud van het naleven van de andere verplichtingen van de wet (met name het verstrekken van gedetailleerde informatie over de voorwaarden van de gegevensverwerking door de verantwoordelijke).⁸

➤ **De verwerking van afbeeldingen**

De verspreiding van foto's van minderjarigen op het internet wordt meer en meer in overweging genomen in het schoolse milieu. Hetzij door klasfoto's online te zetten op de website van de school, hetzij door publicatie van individuele foto's, soms voor uitwisseling met leerlingen van andere scholen.

---

⁷ Artikel 4, §§ 1 en 2 van de wet.

⁸ Zie de artikelen 25 tot 27 van het koninklijk besluit van 13 februari 2001 houdende uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, B.S. 13.03.02.

Net zoals het met gevoelige gegevens het geval is, zijn ook foto's het voorwerp van een specifieke bescherming, omkaderd met de theorie van het recht op afbeelding.⁹

krachtens deze bepalingen moet in principe voor ieder gebruik van zijn foto de toestemming van de betrokken persoon worden bekomen.

Wanneer het een verspreiding van foto's van minderjarigen betreft, moet niet alleen hun voorafgaande toestemming worden bekomen maar ook deze van hun ouders in geval het kind de leeftijd van onderscheidingsvermogen nog niet heeft bereikt.

Deze toestemming moet op een specifieke en nadrukkelijke wijze worden bekomen : Een handtekening die een algemene toelating inhoudt in het begin van het schooljaar die terzelfder tijd andere activiteiten dekt van de leerlingen, is niet voldoende. Het te ondertekenen document moet op een nauwkeurige wijze : verwijzen naar de soort(en) foto('s) die zullen verspreid worden op het internet en naar het doel van deze verspreiding; de toelating vragen voor elke type van publicatie dat in overweging wordt genomen zodat de ouder zich bijvoorbeeld kan verzetten tegen het online zetten van het portret van zijn kind, terwijl hij wel de verspreiding van de klasfoto accepteert.

Betreffende de ouderlijke toestemming

De Commissie is van oordeel dat de ouderlijke toestemming niet systematisch vereist is telkenmale er gegevens met betrekking tot minderjarigen worden verwerkt op het internet. Ze onderstreept dat de ouderlijke toestemming geen mechanisme mag worden dat ingaat tegen de beslissing van het kind, behalve wanneer er een serieus risico zou bestaan dat het kind de juiste gevolgen van zijn beslissing niet kan inschatten of in geval dat zijn naïviteit wordt uitgebuit.¹⁰

Daarom benadrukt de Commissie in dit document de noodzaak een ouderlijke toestemming te bekomen in welbepaalde omstandigheden, met name :

- wanneer het kind de leeftijd van onderscheidingsvermogen nog niet heeft bereikt,
- wanneer gevoelige gegevens worden ingezameld,
- wanneer het nagestreefde doel niet in het direct belang is van de minderjarige (marketing, doorgeven van gegevens aan derden),
- wanneer de gegevens bestemd zijn om openbaar te worden gemaakt (verspreiding van informatie via een discussieforum, of op de website van een school).

B. De sites die niet bestemd zijn voor kinderen :

De problematiek van bescherming van persoonlijke gegevens van een minderjarige stelt zich eveneens wanneer deze laatste sites bezoekt die niet rechtstreeks voor hem bestemd zijn.

De inhoud van de beschikbare informatie online (zoals bijvoorbeeld die met een gewelddadig of seksueel karakter) of de praktijken van inzameling van persoonlijke gegevens op deze sites, kunnen, hoewel die niet per se illegaal zijn, schadelijk zijn voor de minderjarige.

---

⁹ Artikel 10 van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten. Voor meer details over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer met betrekking tot het nemen van afbeeldingen zal door de Commissie een nota worden opgesteld. Deze zal binnenkort online beschikbaar zijn : <http://www.privacy.fgov.be>.

¹⁰ Zie ter informatie, het document van de internationale werkgroep met betrekking tot de bescherming van de gegevens in de telecommunicatie "Childrens' privacy on line : the role of parental consent", 31ste meeting of the international working group on data protection in telecommunications, Auckland, 26/27 March 2002, http://www.datenschutzberlin.de/doc/int/iwgdpt/child_en.htm.

Verschillende beschermingsmaatregelen die de toegang van minderjarigen beperken zouden moeten worden verwezenlijkt. Sommige maatregelen werden reeds aanbevolen door de Raad van de Europese Unie op 24 september 1998.¹¹

- beschrijvende etikettering en/of een classificatie van de inhoud,
- een waarschuwingspagina, een geluidssignaal of visueel signaal,
- systemen ter controle van de leeftijd van de bezoekers.

Dit laatste beschermingsmiddel wordt hier onderworpen aan een diepgaander onderzoek. Dit voor zover het een verwerking betekent van persoonsgegevens van de bezoekers van sites, waarvan de inhoud schadelijk is voor de "fysieke, morele en mentale ontplooiing" van de minderjarigen.

De Commissie ter bescherming van de persoonlijk levenssfeer heeft, in samenspraak met zijn tegenhangers van de verschillende landen van de Europese Unie, er herhaaldelijk¹² op aangedrongen dat de persoonlijke levenssfeer van de internetgebruikers die het web bezoeken wordt behoed en dat elkeen anoniem of met pseudoniem zou kunnen surfen.

De Commissie geeft echter toe dat in sommige gevallen de onmogelijkheid om de gesprekspartner op internet te identificeren, schadelijke gevolgen kan hebben : zo kan een volwassene zich laten doorgaan voor een kind om toegang te krijgen tot sommige sites die enkel voor kinderen bestemd zijn, net zoals ook een kind zich kan voordoen als een volwassene om toegang te verkrijgen tot andere sites.

Het komt er dus op aan het fundamentele principe van de beperking van inzameling van persoonsgegevens te combineren met de noodzaak sommige categorieën van internetgebruikers te beschermen in functie van hun leeftijd en om de middelen ter controle van de leeftijd aan te moedigen die zo min mogelijk binnendringen in iemands privéleven.

Er kunnen verschillende identificatiemiddelen worden gebruikt, gaande van het opsturen van een fotokopie van de identiteitskaart op papieren drager, tot de recente ontwikkeling van de legaliseringsdiensten of de online certificatie.

➤ **Opsturen van een kopie van een identificatiedocument** (identiteitskaart, paspoort, rijbewijs,...)

Dergelijke berichten kunnen gebeuren per fax of via de gewone post. Het systematisch gebruik van dergelijke procedure zal echter, behalve de omslachtigheid ervan, eveneens de verspreiding tot gevolg hebben van onnodige identificatiegegevens t.o.v. het nagestreefde doeleinde (nationaliteit, geslacht, foto), en van sommige gegevens, zoals het rijksregisternummer, die het voorwerp uitmaken van een bijzondere bescherming.¹³

¹¹ Aanbeveling van de Raad van 24 september 1998 houdende ontwikkeling van het concurrentievermogen van de Europese industrie van audiovisuele- en informatiediensten door het bevorderen van nationale kaders met als doel het verzekeren van een vergelijkbaar en efficiënt niveau van bescherming van minderjarigen en de menselijke waardigheid. Deze aanbeveling situeert zich in een breder kader, die het "Groen boek" over hetzelfde onderwerp insluit (COM(96)483, <http://europa.eu.int/en/record/green/gp9610/protec.htm>) en eveneens het laatste evaluatierapport van de Commissie aan de Raad en aan het Europees Parlement betreffende bescherming van de minderjarigen en de menselijke waardigheid (COM(2001)106 final http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/new_srv/pmhd_en.htm)

¹² Zie ondermeer :

- Op nationaal niveau : advies 34/200 van 22 november 2000 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in het kader van de elektronische handel : <http://www.privacy.fgov.be>,
- Op Europees niveau : de aanbeveling 3/97 "Anonimiteit op het internet", WP 6, 3 december 1997; het werkdocument "Le respect de la vie privée sur Internet – Une approche européenne intégrée sur la protection des données en ligne", WP 37, 21 november 2000 : http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/fr/dataprot/wpdocs/index.htm

¹³De wet beperkt zowel de toegangsvoorwaarden tot het rijksregister alsook de gebruiksvoorwaarden van het eigenlijk rijksregisternummer. Enkel de bij wet bepaalde openbare overheden en organisaties, gedefinieerd door de wet van 8 augustus 1983 houdende regeling van een rijksregister van de natuurlijke personen kunnen, volgens de bepalingen van deze wet, gebruik maken van het nummer of toegang hebben tot de gegevens van het register. Deze maatregelen, conform de voorgeschreven Europese richtlijn 95/46 betreffende de bescherming van de persoonsgegevens, zijn bedoeld om de risico's te beperken van het linken van bestanden op basis van een uniek identificeerbaar element.

➤ **Transmissie van het nummer van de kredietkaart**

Alleen een volwassene kan in principe gerechtigd zijn een kredietkaart te bezitten. Het opsturen van dit nummer zou also kunnen bevestigen dat de bezoeker van de site meerderjarig is. We moeten echter opmerken dat dit systeem met als doel de leeftijd te verifiëren, gebaseerd is op het gebruik van informatie dat oorspronkelijk bedoeld is om betalingen te doen. Om via dergelijke omweg een doel te bereiken, hetgeen op zich niet noodzakelijkerwijs onwettig is, moet toch onderstreept worden dat wanneer de overdracht van zulke gegevens buiten de context van betalingen wordt veralgemeend, de risico's vergroten voor frauduleus hergebruik.

Ten slotte is het voor een minderjarige relatief eenvoudig het nummer van de kredietkaart van één van zijn verwanten te bemachtigen of om zelf een toevallig nummer te produceren.

➤ **De garantie van een vertrouwenspersoon :**

Verskillende procedures kunnen in aanmerking worden genomen. Zij hebben als gemeenschappelijk punt dat zij vertrekken van een enige verificatie van de leeftijd van de betrokken persoon door een vertrouwenspersoon. Deze laatste zal vervolgens het elektronisch verificatiemiddel van de leeftijd verschaffen aan de verantwoordelijken van de sites op het internet.

Dit elektronisch verificatiemiddel zou bijvoorbeeld een code kunnen zijn van een identificatienummer en/of een specifiek wachtwoord dat de internetgebruiker kan voorleggen teneinde toegang te verkrijgen tot de inhoud van de verschillende sites. Het zou ook kunnen bestaan uit een gecertificeerde elektronische handtekening.¹⁴

De vertrouwenspersoon zou verschillende statuten kunnen hebben : het zou kunnen gaan om een instantie die certificeert waarvan het statuut reeds is geregeld, of bijvoorbeeld een internetprovider, in geval de technische- en organisatorische verplichtingen het toelaten. Deze laatste zou op het ogenblik van het afsluiten van een aansluitingscontract (met name via de kabel of ADSL) verschillende toegangscodes voor "kinderen" en voor "volwassenen" kunnen bezorgen aan de familieleden.

Het instellen van zulk een systeem zou in ieder geval moeten gepaard gaan met een harmonisatie van de technische normen en classificatiecriteria van de verschillende internetactoren.

Het principe van tussenkomst van een vertrouwenspersoon laat toe zich ervan te verzekeren dat de bezoeker een volwassene dan wel een minderjarig is waarvan de leeftijd zich situeert in een welbepaalde schijf (bijv. onder de 13 jaar, tussen 13 en 16 jaar, tussen 16 en 18 jaar).

Het opent de mogelijkheid om niet alleen de toegang te regelen tot sites voor volwassenen, maar eveneens de sites voor kinderen af te schermen van eventuele ongewenste bezoekers.

Bovendien heeft dit systeem het voordeel dat de verspreiding van gedetailleerde gegevens die voorkomen op de identiteitskaart wordt beperkt : deze gegevens worden eenmalig medegedeeld aan een vertrouwenspersoon. Deze laatste behoudt enkel de gegevens die moeten gecertificeerd worden aan de verantwoordelijken van de sites op het internet, in dit geval de leeftijd van de betrokken persoon.

---

¹⁴ Dergelijke certificatiesystemen zijn momenteel in ontwikkeling in de Verenigde Staten als gevolg van de invoering van de reglementering ter bescherming van de rechten van het kind op het internet (de "Children Online Privacy Protection Act").

De Commissie is van oordeel dat het in dit opzicht nuttig is te herinneren aan het reeds uitgewerkte standpunt in zijn advies 34/2000 betreffende de elektronische handel :

*“De Commissie is van mening dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de certificaten betreffende de identiteit van de gebruiker en de certificaten inzake de attributen of bepaalde kenmerken van deze gebruiker. **Onder de verschillende attributen die de certificaten kunnen bevatten, zou de gebruiker op wie deze inlichtingen betrekking hebben, technisch gesproken in staat gesteld moeten worden om deze attributen te selecteren die hij, in het kader van deze communicatie, bij zijn gesprekspartner wil doen toekomen.** Een certificaat zou op deze wijze gebruikt kunnen worden om de correspondent een bepaald kenmerk van de gebruiker – zoals zijn beroep indien dit in het kader van deze kennisgeving noodzakelijk blijkt – mee te delen zonder dat andere niet-noodzakelijke attributen, zoals bijvoorbeeld zijn lidmaatschap van een vereniging, zouden worden doorgegeven. Het is ook belangrijk dat de gebruiker een certificaat betreffende zijn identiteit kan gebruiken en opsturen zonder dat certificaten betreffende zijn verschillende attributen moeten worden bijgevoegd.*

*De Commissie benadrukt bovendien dat in bepaalde omstandigheden **de informatie-overdracht die in het certificaat betreffende de identiteit van de gebruiker vervat ligt, niet moet worden geëist** : zo moet een transactie die in het "echte" leven verricht kan worden zonder dat de identiteit meegedeeld wordt, op dezelfde wijze op het internet worden verricht vanaf het ogenblik dat de verkoper voldoende waarborgen heeft gekregen op het vlak van de betrouwbaarheid (in het bijzonder de solvabiliteit) van zijn gesprekspartner ⁽¹⁵⁾.*

III. ACTIEPLAN :

Opdat deze systemen efficiënt zouden werken, is het absoluut noodzakelijk dat enerzijds de vertrouwenspersonen voldoen aan bijzonder strikte onafhankelijkheids- en integriteitscriteria,¹⁶ en anderzijds de ouders geïnformeerd en gevormd zijn om dit soort diensten te gebruiken, voor zichzelf en voor hun kinderen.

Deze dienstverlening moet overigens gepaard gaan met andere soorten van bescherming, zoals deze omschreven in bovenvermelde aanbeveling van de Raad van de Europese Unie van 24 september 1998, en meer in het bijzonder, de labeling en het filteren van de internetsites.

Uit dit alles blijkt dat voorlichtings- en vormingscampagnes absoluut noodzakelijk zijn voor zowel volwassenen (ouders, leraars en opvoeders) als voor de kinderen zelf. Sensibilisering van de professionelen, zoals de siteverantwoordelijken en internetproviders is eveneens een vereiste voor de doeltreffendheid van de maatregelen.

Er worden sensibiliseringsinitiatieven overwogen op verschillende niveau's : De Europese Commissie financiert een groot aantal van de projecten rond het thema "Actieplan ter bevordering van een veilig gebruik van het Internet"¹⁷, waaronder labeling en filtering van de sites¹⁸, alsook sensibilisering in het kader van nationale en supranationale projecten¹⁹. Andere nationale initiatieven zoals de Algemeen afgevaardigde voor de rechten van het kind²⁰ alsook de

¹⁵ Zie in dit opzicht de bepalingen betreffende het gebruik van pseudoniemen, zoals voorzien in artikel 8 van de richtlijn 1999/93/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 1999 betreffende een gemeenschappelijk kader voor elektronische handtekeningen, PB, L13/12 van 19 januari 2000.

¹⁶ Wat de certificatie-dienstverlener betreft : zie de wet van 9 juli 2001 tot vaststelling van bepaalde regels in verband met het juridisch kader voor elektronische handtekeningen en certificatie-diensten, B.S., 29.09.2001.

¹⁷ Voor een algemeen overzicht : http://europa.eu.int/information_society/programmes/iap/index_en.htm

¹⁸ Zie in het bijzonder de site <http://www.icra.org>

¹⁹ Zie ondermeer :

- Het ONCE project : Online children education : <http://www.theonceproject.net/be/once.asp>
- De site "for kids by kids" : <http://www.fkbko.org/>
- De site "netconsumers" met raadgevingen aan kinderen en ouders : <http://www.net-consumers.org/erica/francais.htm>

²⁰ een software voor filtering bestemd voor de ouders is gratis beschikbaar (in testfase) op de site van de Algemeen Afgevaardigde voor de rechten van het kind van de Franse gemeenschap van België : <http://www.cfwb.be/dgde/neox.htm>

opvolgingswerken over dit onderwerp van het 'Observatorium van de rechten op het internet'²¹ moeten vermeld worden.

De Commissie neemt zich voor de problematiek van de rechten van de minderjarigen op het internet, samen met zijn Europese tegenhangers, verder te onderzoeken, en de reeds aangeboden bestaande bescherming van de internetsites voor kinderen concreet te evalueren.

De resultaten van deze samenwerking met andere instanties zal leiden tot bijkomende opmerkingen van de Commissie.

De Commissie wil overigens niet vooruitlopen op een volgend advies in geval een nationaal wetgevend initiatief zou worden beoogd dat de regels ter bescherming van minderjarigen op het internet preciseert.

Voor de secretaris,
wettig verhinderd,

De voorzitter,

(get.) D. GHEUDE,
adviseur

(get.) P. THOMAS.

---

²¹ Zie de site <http://www.internet-observatory.be>